КОМИТЕТ
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ПО ОХРАНЕ ОБЪЕКТОВ
КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ

ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МӘДӘНИ
МИРАС ОБЪЕКТЛАРЫН
САКЛАУ КОМИТЕТЫ

ПРИКАЗ **БОЕРЫК**

09.12.2019 № 230-П

Татарстан Республикасы, Алексеевский муниципаль районы, Сахаров авыл җирлеге, Речное авылы, Большая урамы, 42Б йорт адресы буенча урнашкан “Богоявление чиркәве, 1880 ел” ачыкланган мәдәни мирас объектын
Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният ядкәрләре) бердәм дәүләт реестрына «Богоявления Господня чиркәве, эшләргә заказ бирүче Г.И.Чукашев, 1873-1882 еллар» төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты сыйфатында кертү һәм мәдәни мирас объектының сак предметын, чикләрен һәм территориядән файдалану режимын раслау турында

“Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкарьләре) турында” 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон, “Татарстан Республикасында мәдәни мирас объектлары турында” 2005 елның 1 апрелендәге 60-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 10 июнендәге 393 номерлы “Төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объектын яисә җирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектын Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларының (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренең) бердәм дәүләт реестрына төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объектын кертү турында карар кабул итү тәртибе турындагы Нигезләмәне раслау турында”гы 393 номерлы карары, 2019 елның 20 гыйнварындагы дәүләт тарихи-мәдәни экспертизасының уңай нәтиҗәсе нигезендә **боерам**:

1. Татарстан Республикасы, Алексеевский муниципаль районы, Сахаров авыл җирлеге, Речное авылы, Большая урамы, 42Б йорт адресы буенча урнашкан “Богоявление чиркәве, 1880 ел” ачыкланган мәдәни мирас объектын

Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният ядкәрләре) бердәм дәүләт реестрына ««Богоявления Господня чиркәве, эшләргә заказ бирүче Г.И.Чукашев, 1873-1882 еллар» төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты сыйфатында кертергә.

2. «Богоявления Господня чиркәве, эшләргә заказ бирүче Г.И.Чукашев, 1873-1882 еллар» төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясенең чикләрен расларга (1 кушымта).

3. «Богоявления Господня чиркәве, эшләргә заказ бирүче Г.И.Чукашев, 1873-1882 еллар» төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясеннән файдалану режимын расларга (2 кушымта).

4. «Богоявления Господня чиркәве, эшләргә заказ бирүче Г.И.Чукашев, 1873-1882 еллар» төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объектының сак предметын расларга (3 кушымта).

5. Бу боерыкның үтәлешен тикшереп торуны үз өстемә алам.

Рәис И.Н. Гущин

Татарстан Республикасы мәдәни
мирас объектларын саклау комитетының
«09»12.2019 №230-П
боерыгына 1_нче кушымта

«Богоявления Господня чиркәве, эшләргә заказ бирүче Г.И.Чукашев, 1873-1882 еллар» төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты **территориясенең чикләре**

«Богоявления Господня чиркәве, эшләргә заказ бирүче Г.И.Чукашев, 1873-1882 еллар» төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты **территориясенең чикләренең картасы (схемасы)**

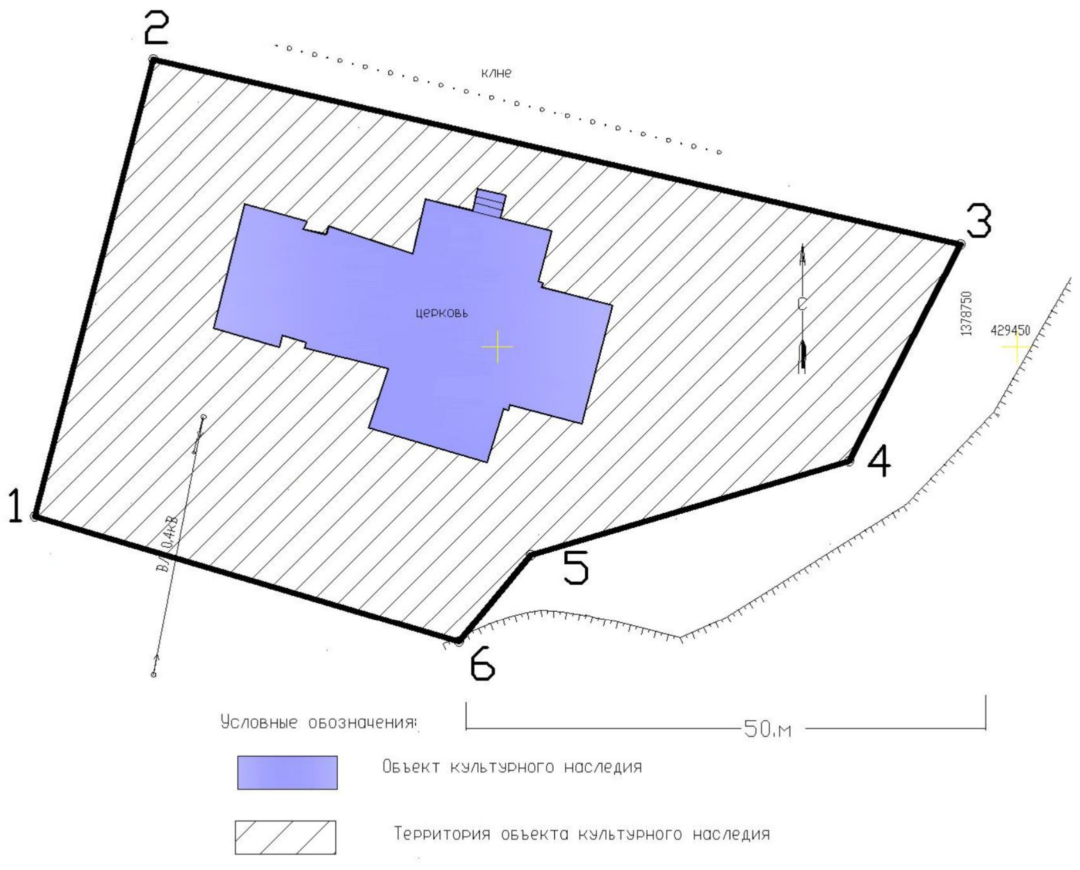

1 – «№» территориянең характерлы (борылыш) чиге

«Богоявления Господня чиркәве, эшләргә заказ бирүче Г.И.Чукашев, 1873-1882 еллар» төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясенең чикләренең **борылыш нокталары таблицасы**

№	МСК 16 координаталар системасы		Нокталарның WGS–84 системасындагы координаталары	
	X	Y	Төньяк киңлек	Көнчыгыш озынлык
1	429433.66	1378655.54	55°22'00,552"	50°16'19,893"
2	429477.64	1378666.90	55°22'01,967"	50°16'20,583"
3	429459.87	1378744.51	55°22'01,348"	50°16'24,970"
4	429438.98	1378733.83	55°22'00,679"	50°16'24,343"
5	429429.94	1378703.24	55°22'00,404"	50°16'22,597"
6	429421.59	1378696.29	55°22'00,138"	50°16'22,194"

«Богоявления Господня чиркәве, эшләргә заказ бирүче Г.И.Чукашев, 1873-1882 еллар» төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясенең чикләренең **тасвирламасы**

«Богоявления Господня чиркәве, эшләргә заказ бирүче Г.И.Чукашев, 1873-1882 еллар» төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясенең чикләре түбәндәгечә үтә:

көньяк-көнбатыш өлеш: чиркәү бинасына параллель рәвештә (1-2 борылыш нокталары);

төньяк-көнбатыш өлеш: чиркәү бинасына параллель рәвештә (2-3 борылыш нокталары);

төньяк-көнчыгыш өлеш: дәүләт кадастрында булган күчемсез мөлкәт чиге буйлап (3-4-5-6 борылыш нокталары);

көньяк-көнчыгыш өлеш: дәүләт күчемсез милек кадастрында булган җир кишәрлеге чиге (1-6 борылыш нокталары).

Татарстан Республикасы мәдәни
мирас объектларын саклау комитетының
«09 »12.2019№ 230-П
боерыгына 2_нче кушымта

«Богоявления Господня чиркәве, эшләргә заказ бирүче Г.И.Чукашев, 1873-1882 еллар» төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясеннән
файдалану режимы

«Богоявления Господня чиркәве, эшләргә заказ бирүче Г.И.Чукашев, 1873-1882 еллар» төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясенең чикләрендә түбәндәгеләр **рөхсәт ителә:**

- мәдәни мирас объектының физик сакланышын тәэмин итүгә юнәлдерелгән мәдәни мирас объектын саклап калу эшләрен башкару, шул исәптән консервацияләү, ремонтлау, реставрацияләү, заманча файдалануга яраклаштыру;
- мәдәни мирас объектының сакланышын тәэмин итү таләпләренә каршы килмәгән һәм мәдәни мирас объектының заманча шартларда эшләвен тәэмин итәргә мөмкинлек бирә торган хуҗалык эшчәнлеген алып бару;
- мәдәни мирас объектларыннан сак предметы булган үзенчәлекләрен үзгәртмичә, функциональ файдалануның төрләре нигезендә заманча файдалану өчен файдалану һәм аларны урнаштыру;
- «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкарьләре) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләрен исәпкә алып, мәдәни мирас объектының бөтенлеген боза торган корылмаларны һәм объектларны, шулай ук вакытлы объектларны җимерү;
- гамәлдәге инженерлык инфраструктурасы объектларын (тышкы су белән тәэмин итү, канализация, җылылык белән тәэмин итү, газ, электр белән тәэмин итү, телефонлаштыру һ.б.) капиталь ремонтлау, шулай ук башкарыла торган эшләр (шул исәптән динамик йогынты) мәдәни мирас объектына йогынты ясамау шарты белән инженерлык инфраструктурасының яңа объектларын җир асты юлы белән салу;
- мәдәни мирас объектын саклап калуга, алардан файдалануга һәм аларны популярлаштыруга юнәлдерелгән территорияне төзекләндерү:
- мәйданчыкларны, алымнарны һәм машина юлларын түшәүдә традицион материаллар (кирпеч, таш, гранит һәм башка табигый материаллар, шулай ук табигый материалларны имитацияләүче материаллар) куллану;
- тарихи мохит элементлары характеристикаларына җавап бирә торган аерым урнаштырылган яктырту җиһазларын куллану;
- яшелләндерү: кисүне санлаштыра торган кыйммәтле агач токымнарын саклап калу, яшелләндерүнең яңа элементларын утырту;

- тарихи-шәһәр төзелеше мохитен саклап калу, мемориаль һәм архитектура-ансамбль мөнәсәбәтендә (Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкарьләре) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләрен исәпкә алып, аларны торгызу өчен кирәкле җитәрлек фәнни мәгълүматлар булган очракта, биналарны, корылмаларны, корылмаларны, кече архитектура формаларын, коймаларны, капкаларны) югалган тарихи элементларны торгызу;

- мәдәни мирас объектының төп фасадында мәгълүмати язмалар һәм билгеләр урнаштыру беренче каттан да югары түгел;

- эшчәнлек профиле турында мәгълүматны кулланучылар игътибарына җиткерү өчен билгеләнгән тышкы реклама чараларын урнаштыру, оешманың фирма атамасы, аның урнашкан урыны (адресы) һәм эш режимы, индивидуаль эшкуарны дәүләт теркәве турында һәм аны теркәгән органның исеме законнар нигезендә. Тышкы реклама чараларының биеклеге фриз биеклегеннән 2/3 дән артмаска тиеш, катлар тәрәзәләре арасында теге яки бу конструкцияне урнаштыру регламентлана торган урын;

- арка тәрәзәләре булганда, катлар тәрәзәләре арасында урнашкан конструкцияләрнең биеклеге ½ ка кадәр кими. Мәгълүмати конструкцияләрнең киңлеге, декоратив-сәнгать панноларыннан тыш, теге яки бу конструкцияне урнаштыру регламентлана торган простенка киңлегеннән 2/3 дән артмаска тиеш.

Югарыда атап үтелгән барлык эшләр мәдәни мирас объектларын саклау эшләрен башкаруга мәдәни мирас объектларын саклауның вәкаләтле органы тарафыннан бирелгән язмача рөхсәт нигезендә, мәдәни мирас объектларын саклауның вәкаләтле органы белән килештерелгән мәдәни мирас объектларын саклау буенча проект документациясен әзерләү һәм эшләр башкару йөкләмәсе, шулай ук дәүләт тарихи-мәдәни экспертизасының уңай бәяләмәсе булган проект документациясе нигезендә һәм күрсәтелгән эшләрне башкаруны тиешле мәдәни мирас объектларын саклауның тиешле органы тарафыннан тикшереп тору шарты белән башкарыла.

«Богоявления Господня чиркәве, эшләргә заказ бирүче Г.И.Чукашев, 1873-1882 еллар» төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясенең чикләрендә түбәндәгеләр **тыела:**

- мәдәни мирас объектын яисә аның аерым элементларын саклап калу эшләреннән, шулай ук «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкарьләре) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләрен исәпкә алып, мәдәни мирас объектының тарихи-шәһәр төзелеше мохитен саклап калу эшләреннән тыш, җир, төзелеш, мелиоратив һәм башка эшләр башкару;

- капиталь төзелеш объектларын төзү һәм һәйкәл территориясендә булган капиталь төзелеш объектларының күләм-киңлек характеристикаларын арттыру, шулай ук җир төзелеше эшләрен, җир, төзелеш, хуҗалык эшләрен проектлау, башкару һәм мәдәни мирас объектын һәм аның саклау предметын саклап калуга һәм җайлаштыруга бәйле булмаган башка эшләр башкару;

- кондиционерларның мәдәни мирас объектының фасадларында һәм түбәсендә, эре габаритлы антенналар һәм инженерлык җиһазларының башка элементларын урнаштыру;

- тышкы реклама чараларын урнаштыру;

- җир өсте ысулы белән инженерлык инфраструктурасы объектларын (тышкы су белән тәэмин итү, канализация, җылылык белән тәэмин итү, газ белән тәэмин итү, электр белән тәэмин итү, телефонлаштыру һ.б.) үткәрү;

- киосклар, павильоннар, лапаслар, кече архитектура формалары урнаштыру, югалганнарны торгызудан тыш;

- динамик йөкләнеш тудыручы технологияләрне (басым ясау, матбугат, чүкеч һ.б. кебек машиналарны куллану, кривошипно-шатунлы механизмнар, чүкечләр һәм бәрмә хәрәкәтле башка механизмнарны куллану, мәдәни мирас объектына һәм аның әйләнә-тирәсендәге төзелешләрдә күпсанлы машиналарны берьюлы куллану;

- мәдәни мирас объекты территориясен теләсә кайсы төрдәге һәм формадагы төзелеш, көнкүреш калдыклары белән чүпләү;

- санитар кисүләрдән тыш, агачларның кыйммәтле токымнарын кисү.

Татарстан Республикасы мәдәни
мирас объектларын саклау комитетының
«09 »12.2019 № 230-П
боерыгына 3нче кушымта

Татарстан Республикасы, Алексеевский муниципаль районы, Сахаров авыл җирлеге, Речное авылы, Большая урамы, 42Б йорт адресы буенча урнашкан ««Богоявления Господня чиркәве, эшләргә заказ бирүче Г.И.Чукашев, 1873-1882 еллар» төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объектының **сак предметы**

1. Шәһәр төзелеше характеристикалары:

- Елга аръягы (Остолопово) тарихи авылы территориясендә, җир кишәрлекләре территориясе һәм елга яры арасында чиркәүнең урнашу урыны;

- Елга авылының әйләнә-тирә ландшафты һәм панорамалары структурасында композицион әһәмият (роль);

- секторлар һәм төр ачышлар юнәлешләре, Һәйкәлнең XX гасыр башында сакланган визуаль бәйләнешләре.

2. Архитектур характеристикалар һәм элементлар:

- 1882 елга күләм-киңлек композициясе: храмның күләме планында квадрат рәвешендә төзелгән бина, аңа симметрияле рәвештә кушып дүртәр якта урнашкан, зурлыгы буенча иң зур апсида, трапез һәм өстәмә савыт-саба күләме белән, һәм үзәк күчәр буйлап трапез янкормасына тоташкан бер катлы манаралы бина;

- фигуралы барабан башындагы чиркәү күләме дүртлек өстеннән киң һәм түбән сигезле;

– XIX гасыр ахырына бинаның төп күләме һәм манарасы тәмамлану конфигурациясе һәм силуэт характеристикалары;

- 1882 елга фасадларның композициясе һәм бизәлеше, шул исәптән: тәрәзә һәм ишек уемнарының урнашуы, формасы, декоратив бизәлешнең чын элементлары, аларның характеристикалары, шул исәптән: пилястр, закомарлар, яссы портиклар, пилястрада, турда, филенка һәм профильле кәрнизләрдә архивольтлар, көньяк һәм төньяк фасадларда тәрәзә ярым циркульле төгәлләнүләр белән өртелгән, аларга хас «византия» парлы тәрәзәсе, югарыда урнашкан зур булмаган түгәрәк композиция тәрәзәсе, көнбатыш һәм көнчыгыш фасад стеналарында ялган тәрәзәләр;

- 1882 елга фасад өслек төрләре: штукатурка (реставрация тикшеренүләре нәтиҗәләре буенча төгәлләштерелә);

- 1882 елга интерьерларның планировка структурасы: пантеональ-анфилад;

- төп төзелеш чорларына интерьерларның композицион-декоратив чишелеше характеры, шул исәптән декоратив-гамәли бизәлеш һәм матур бизәлеш тарихи стилистик характеристикалары (академик чиркәү сәнгате);

- дивар рәсем сәнгатенең сакланып калган чын фрагментлары һәм интерьерларны бизәүнең башка чын элементлары.

3. Конструктив һәм матди характеристикалар, конструктив элементлар:

- төзелеш материалы: керамик кирпеч, ак таш;

- түбә материалы - металл;

- үзенә бертөрле киртәләр, ияр аркалары, интерьерлардагы терәк баганалары;

- XX гасыр башына элементларның конструктив ролен үтәми торган материаль характеристикалары: фасадларның, ишек һәм тәрәзә тутырылышларының декоратив элементлары;

- Һәйкәлнең сакланып калган чын элементлары, шул исәптән тарихи тәрәзә рәшәткәләре һәм ишек уемнарын тутыру, керү төркемнәренең металл ишекләрен тутыру.